

Sowet Soýuzynyň öndüren dünýäniň iň uly uçarynyň tragiki soňy

Category: Kitapcy, Ylym we tehnologiya

написано kitapcy | 26 января, 2025

Sowet Soýuzynyň öndüren dünýäniň iň uly uçarynyň tragiki soňy
SOWET SOÝUZNYŇ PROPOGANDA ÜÇIN ÖNDÜREN DÜNÝÄNIŇ İŇ ULY
UÇARYNYŇ TRAGIKI SOŇY

Žurnalistiň makalasyna goldanyp öndürilen we içinde çaphana, aşhana, kitaphana bolan «ANT-20» sowet uçarynyň iniciatoryny «ölüm jezasyna» äkiden tragiki kyssasy

1932-nji ýylda asly ýewreý sowet žurnalisti, ýazyjy Mihail Žefimoviç Kolsow (Moýsey Žefimoviç Fridlýand) dünýä derejesinde uçar önemciliği boýunça Sowet Soýuzynyň güýjünü we haýbatyny görkezmek üçin ajaýyp pikiri orta atdy. Ol

makalalarynyň birinde sowet ygyýarlylaryna «dünýäniň iň uly uçaryny» öndürmäge çagyrdy.

Rus sowet žurnalisti, ýazyjy Mihail Kolsow

Bu äpet taslamanyň inisiatory Kolsowyň pikiri sowet lideri Iosif Staliniň göwnüne ýarapdyr. Ol güýçli dwigateller bilen berkidilen we äpet ululykdaky uçar ideýasyny kommunizmiň propogandasyny etmek üçin gowy gural hasaplap, bu taslamany oňlapdyr.

Iosif Stalin

Gürrüňi gidýän uçar rasiýany, «Asmanyň sesi» atly radiony öz içine alýan, sagatda 10 müň ekzemplýar broşýuramy çap edip bilýän çaphanany we asmana Staliniň fotosuratlaryny ýaýyp bilýän äpet prožektor enjamý ýaly işlemelidi.

Sowet ketdeleri şeýle-de tehniki ady «Tupolew ANT-20» bolan uçara 65 ýaşly rus markist ýazyjysy Maksim Gorkiniň adyny dakypdyr.

Maksim Gorkiy
Dünýäniň iň uly uçary diýlip mazamlanan «Tupolew ANT 20»-niň

uzynlygy 33 metrden geçipdir. Iki ganatynyň ujunuň arasy 63 metrlik uzynlygy nemesleriň «Dornier DO X» uçaryndanam 15 metr uzyndy.

Nemes uçary «Dornier DO X»

Agyrlygy 30 tonna barabar äpet uçaryň 900 at güýjüne eýe sekiz sany «M-34FRN» dwigateli bolupdyr. Bulam onuň sagatda 220 kilometrdenem ýokardaky tizlikde uçmagyny üpjün edipdir.

«ANT-20» howalanjak bolup durka

Uçaryň tehniki aýratynlyklarynyň birem 100 metrlik meýdana eýe bolup, 48 ýolagçyny göterip bilmegidi. Lýuks uçarda ýatylýan otag, oturgyçlar, stol, tuty dekorasiýaly penjire, kiçeňräk kitaphana we aşhana ýerleşýärdi.

• **Garaşylmadık öwrüm**

Ähli artykmaçlyklaryna garamazdan «ANT-20»-niň ömri uzaga çekmedi. 1935-nji ýylyň 18-nji maýynda resmi parad geçip durka bütin ýurdy sarsgyna salan heläkçilik bolup geçdi.

Moskwadaky parad geçip durka «ANT-20»-niň ajaýyplygy we gigantlygy belli bolsun diýip, onuň bilen bile «R-5», «I-5» söweşjeň uçarlary-da asmana galdy. Emma turniriň ortasynda «I-5» söweşjeň uçarynyň sürüjisi Nikolaý Blagin fotosuratçylaryň we gatnaşyjylaryň ünsüni çekmek üçin manýowr edende «ANT-20»-niň sag ganatyna baryp uruldy. Deňagramlylygyny ýitiren «ANT-20» 38 ýolagçysydyr 11 ekipažy bilen 15 sekundyň içinde ýer bagyrtlady.

«ANT-20» asmanda

Tragiki awariýa ýurdy sarsgyna salypdyr. Muňa garamazdan ýan beresi gelmedik sowet ygyýarlylary başga uly uçary öndürmegi makul bilip, «ANT-20»-niň kämilleşdirilen wersiyásyny ýasapdyr. Emma bu uçaryňam soňy başkysyna meñzäpdir.

Öndürilenden soñ bary-ýogy 272 sagatlyk ýol geçen äpet uçar 1942-nji ýylyň dekabrynda Özbegistanda ýere gaçyp, 36 ýolagçynyň ölümine sebäp bolupdyr.

«ANT-20» uçary Moskwanyň üstünde uçuşda

• **Taslamanyň awtoryna ölüm jezasy**

Bu ikinji heläkçiliğiň yzyndan Sowet Soýuzy äpet uçarlary öndürmegi bes edip, «ANT-20» taslamasynyň soňuna nokat goýupdyr.

Taslamanyň inisiatory bolan žurnalist Mihail Kolsow bolsa, kem-kemden Staliniň gözünden düşüpdir. Ol Sowet Soýuzyna garşı

oýun guramakda aýyplanyp, 1940-njy ýylyň 2-nji fevralynda ölüm jezasyna höküm edilipdir.

Gülbahar IBEŞ.

Çarşenbe, 19.02.2020 ý. Ylym we tehnologiya